

پشویه کی کورت بو ململانییه کی فراوانتر له داهاتوودا

19-10-2022

نووسه ره کان

عهلی سه رباژ جاف

کورتە : دواي زیاتر له سالیک ئالۆزی، کیشمه کیش و کبیرکشی سی پیکهاتهی سه ره کی له پرۆسه ی سیاسی له عێراق، هه ر چۆنیک بێت قوئاغه سه خته که ی پیکهانی حکومه ت تیپه ریندرا. هه ر له سه ره تای له دایکبوونی ئەم حکومه ته نوییه، ئازار و کاریگه ری ماوه ی رابردوو له ناکۆکیکی نیوان پارته سیاسیه کانی عێراقی پیوه دیاربوو.

دوای زیاتر له سالیځ ئالوژی، کیشمه‌کیش و کپېرکښی سې پښکاته‌ی سهره‌کی له پرۆسه‌ی سیاسی له عیراق، هر چوڼیک بیت قوناغه سه‌خته‌ک‌ی پښک‌ه‌یانی حکومت تیپ‌پندرا. هر له سهره‌تای له دایک‌بوونی هم حکومته نوښه، نازار و کاریگه‌ری ماوه‌ی رابردو له ناکوکی نیوان پارت‌ه سیاسیه‌کانی عیراقی پښو‌دیاریوو. به‌لام هر چوڼیک بیت له کوټایدا سازانیک‌ی کاتی ناراسته‌وخو، هه‌موو حیزبه ده‌سه‌ل‌ت‌داره‌کانی عیراقی کوکرده‌وه، به شیوازیځ، هه‌موو لایه‌نه‌کان به که‌مترین زهره‌ر له هاوکیش‌ه‌ی پښک‌ه‌یانی حکومت ده‌رچوون. نه‌و هاوکیش‌ه‌یه‌ی که هه‌ندیځ پښو‌ابوو قوناخی پښک‌دادان و کوټایی هیټان به یه‌کدی ده‌بیت.

به‌لام بۇ هه‌ندیځ جیگه‌ی پرسپاره که بۇ سهر له‌سهر هه‌موو نه‌و رووداو و جولانه بیده‌نگی هه‌ل‌ب‌ژارد؟ بې گومان سهر که‌سیکه قسه‌کردنی یان بیده‌نگی هه‌موو کات به تامانج بووه. هه‌روه‌ها جیگه‌ی پرسپاره که هم بیده‌نگیه‌ی سهر تاوه‌کو که‌ی به‌رده‌وام ده‌بیت.

ئایا هاوپه‌یمانی به‌رپوه‌بردنی ده‌ولت به‌سهر هاوپه‌یمانی سیقوولی سهرکه‌وت ؟

له دوای کشانه‌وه‌ی سهر و به‌جیه‌یشتنی هاوپه‌یمانه‌کانی (پارتی دیموکراتی کوردستان و هاوپه‌یمانی سهره‌ری)، هه‌ندیځ پښو‌ابوو پارتی و سهره‌ری پاشماوه‌ی پوسته‌کانی حکومتیان بۇ ده‌مینینه‌وه و کاریگه‌ریه‌کی به‌رچاویان له گه‌مه‌ی پښک‌ه‌یانی حکومتدا نابیت! به‌لام رووداو‌ه‌کان به پښه‌وانه‌ی نه‌و بۇچوونه بوون و هر زوو حه‌لبووسی له ریگای پښک‌یشکردنی ده‌ست له کارک‌یشانه‌وه‌ک‌ی له پوستی په‌رله‌مان، لایه‌نه‌کانی چوارچیه‌ی هاوتاهه‌نگی ناچار کرد که پالېشتی خو‌ی بۇ ده‌رپښت و له ریگای نه‌وه‌شه‌وه شوینی خو‌ی له هاوکیش‌ه‌ی نوښی پښک‌ه‌یانی حکومت بکاته‌وه. به‌لام پارتی پښو‌ستی به‌و جوړه‌ جول‌ه‌ دراماتیکیانه نه‌بوو و هر سوور بوو له‌سهر گوپښی سهر‌و‌کو‌مار و به ده‌سته‌یانی مافه ده‌ستووریه‌کانی هه‌ریمی کوردستان. نه‌مه‌ش وایکرد هه‌وله‌کانی ناچارکردنی پارتی له به‌شداریکردن له حکومته نوښکه له ریگای مووشه‌ک بارانی ئیران و هه‌ل‌ب‌ژاردنی که‌سی سهر‌و‌کو‌مار زیاد بکه‌ن و هه‌روه‌ها هوش‌داریه‌کانی ئیران و ئاکت‌ه‌رکانی له عیراق بۇ هه‌ریمی کوردستان و پارتی روژ به دوای روژ زیاتریان ده‌کرد. به‌لام له کوټایدا لابرندی که‌سی د. به‌ره‌م سالح له پوستی سهر‌و‌کو‌ماری عیراق ئیران ، هه‌ندیځ لایه‌نی چوارچیه‌ی هاوتاهه‌نگی و پارتی به‌رژه‌وه‌ندیه‌کانیان یه‌کیان گرت‌وه و بووه ده‌رته‌نجامی نه‌وه‌ی تاوه‌کو ئیستا پارتی له هاوکیش‌ه‌که دۇراو نه‌بیت.

نه‌گه‌ر به وردی به دوای براوه‌ی هاوکیش‌ه‌که بگه‌رپښت ده‌بیت چه‌ند خالیځ له به‌رچاو بگپښت. یه‌که‌م، هاوپه‌یمانی سهره‌ری و پارتی به کشانه‌وه‌ی سهر زوړینه‌ی هاوپه‌یمانیه‌که‌یان له په‌رله‌مانی عیراقیان له‌ده‌ستدا! هه‌روه‌ها ده‌بیت هه‌ندیځ بیر له قسه‌کانی روژانی هه‌بوونی هاوپه‌یمانی سیقوولی له په‌رله‌مانی عیراق بکه‌ینه‌وه. نه‌و روژانه‌ی پارتی به په‌یوه‌ندیکردنیان و شوینکردنه‌وه بۇ ئیسرایل تۆمه‌ت‌بار ده‌کرا و هه‌روه‌ها حه‌لبووسیش به شوینکه‌وته و گوپښی ئیمارات و سعودیه تۆمه‌ت‌بار ده‌کرا. به‌لام نه‌مرو هه‌ر دوو لایه‌نه‌که نه‌کت‌ه‌ری سهره‌کین له حکومته چاوه‌پوانکراوه‌ک‌ی چوارچیه‌ی هاوتاهه‌نگی. حه‌لبووسی بووه ته‌نیا سهر‌و‌ک‌یځ له سې سهر‌و‌ک‌یه‌تیه‌کی هم کابینه‌یه که هه‌م سهره‌ری بکات و هه‌م چوارچیه‌ی هاوتاهه‌نگیش ده‌نگی پښ داوه و هه‌روه‌ها پارتیش قسه‌ک‌ی خو‌ی برده سهر و نه‌یه‌یشت د. به‌ره‌م له پوسته‌ک‌ی بمینینه‌وه و نه‌و به‌رپښی پښتو‌انی لښ ده‌کرد ده‌رگای کو‌شکی سه‌لامی له‌سهر کرایه‌وه.

نه‌و پالېشتیه به‌هیزه‌ی چوارچیه‌ی هاوتاهه‌نگی بۇ پارتی و حه‌لبووسی واده‌کات چیدیکه چوارچیه‌ی هاوتاهه‌نگی نه‌توانیت گله‌ی له پارتی و هاوپه‌یمانی سهره‌ری بکات و تۆمه‌ت‌باریان بکات به هه‌ول‌دانیان بۇ دابه‌شکردنی مالی شیعه و وا ده‌کات کپېرک‌یځ له نیو مالی شیعه‌دا به‌یلتنه‌وه.

سهره‌تای دابه‌شبوونیکی به‌هیزی چوارچیه‌ی هاوتاهه‌نگی

هه‌رچه‌نده چوارچیه‌ی هاوتاهه‌نگی بۇ ماوه‌ی کورت‌خایه‌ن جیه‌ی‌ل‌راوه‌کانی هاوپه‌یمانی سیقوولی رازی کرد. به‌لام پرۆسه‌ی قایلکردنی هاوپه‌یمانه‌کانی خو‌ی له عه‌زم و یه‌کیتی به‌سهر خو‌ی قورس کرده‌وه. چوارچیه‌ی هاوتاهه‌نگی داواکاریه‌کانی سووننه‌کانی عه‌زمی بۇ لابرندی حه‌لبووسی له پوسته‌ک‌ی به هه‌ند وه‌رنه‌گرت و به پښه‌وانه‌ش چوارچیه‌ی هاوتاهه‌نگی متامنه‌ی خو‌ی به حه‌لبووسی به‌خشى. هه‌روه‌ها دابه‌شبوونی بۇچوونه‌کانی چوارچیه‌ی هاوتاهه‌نگی له ده‌نگ‌دانیان به به‌رپښی یه‌کیتی نیشتیمانی کوردستان نیشانه‌یه‌کی دیکه‌ی دابه‌شبوونی بۇچوونه‌کانی نیوخو‌یانه. هر چه‌نده روژیک پښ هه‌ل‌ب‌ژاردنی سهر‌و‌کو‌ماریش، بافل تاله‌بانی هه‌ستی به له ده‌ستدانی زوړینه‌ی ده‌نگ بۇ دیاریکردنی سهر‌و‌کو‌مار کرد و له ریگای په‌یامیکه‌وه، بۇ دواپښ جار داوای له چوارچیه‌ی هاوتاهه‌نگی کرده‌وه که ده‌نگ به به‌رپښه "فه‌رمیه‌که‌یان" بدات. به‌لام داواکاریه‌ک‌ی سهر‌و‌کی یه‌کیتی به هه‌ند وه‌رنه‌گیرا و هه‌ندیځ لایه‌نی چوارچیه‌ی هاوتاهه‌نگی، به تابیه‌ت مالیکی فیتو نیوخو‌ی و ناوچه‌یه‌ک‌ی سهر د. به‌ره‌م سالحیان نه‌شکاند و بگه‌ر به گه‌رمیه‌وه پښوازی‌یشیان لښ کرد.

